

Ηλικιές
ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΦΑΜΠΙΟ ΤΖΕΝΤΑ

ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΚΟΛΥΜΠΑΝΕ
ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΙ

Η ιστορία του Εναίτολάχ Ακμπαρί

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: NEL MARE CI SONO I COCCODRILLI

Από τις Εκδόσεις B.C. Dalai, Μιλάνο 2010

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Στη θάλασσα κολυμπάνε κροκόδειλοι**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Fabio Geda

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρήστος Σιάφκος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά, Μερσίνα Λαδοπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Α. & Φ. Δεληγιάννης Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Baldini Castoldi Dalai editore, 2010

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2011

ISBN 978-960-496-069-9

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121

144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1

106 79 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head office: 121, Tatoiou Str.

144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 1, Mavromichali Str.

106 79 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

ΦΑΜΠΙΟ ΤΖΕΝΤΑ

**ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΚΟΛΥΜΠΑΝΕ
ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΙ**

Η ιστορία του Εϊνατολάχ Ακμπαρί

*Μετάφραση – Πρόλογος:
Χρήστος Σιάφκος*

Έπειτα από επιθυμία του Εϊνατολάχ Ακμπαρί,
τα ονόματα ορισμένων προσώπων που αναφέρονται
στο βιβλίο έχουν αλλαχτεί.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ	11
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	15
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	43
ΙΡΑΝ	83
ΤΟΥΡΚΙΑ	129
ΕΛΛΑΔΑ	171
ΙΤΑΛΙΑ	205

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Το ρεπορτάζ των «Νέων» της 14ης Οκτωβρίου 2010 είναι αποκαλυπτικό ως προς το θέμα αυτού του βιβλίου: ο 11χρονος Αφγανός Ρεζάι Αλί Ρεζά διέφυγε από το Κέντρο Υποδοχής Ανωγείων, με το πρόσχημα ότι θα πήγαινε να παίξει ποδόσφαιρο, για να βρεθεί δυο μέρες αργότερα στον Πειραιά. Μάζευε επί δυο χρόνια ό,τι χαρτζιλίκι του έδιναν, σκοπεύοντας να πάει στην Ιταλία, όπου βρίσκονται συγγενείς και φίλοι του.

Ο Ρεζάι περιγράφεται ως πανέξυπνο, κοινωνικό παιδί, που τα πήγαινε καλά στο σχολείο, μιλούσε άψογα ελληνικά και ήταν πλήρως ενταγμένο στην τοπική κοινωνία. Πριν ήταν ένα ακόμα από τα παιδιά των φαναριών στην Αθήνα, μέχρις ότου, με παρέμβαση του εισαγγελέα, μεταφέρθηκε για να φιλοξενηθεί στο Κέντρο Υποδοχής Ασυνόδευτων Ανηλίκων Προσφύγων στα Ανώγεια.

Το ταξίδι του από το Αφγανιστάν άρχισε δυο χρόνια νω-

ρίτερα, όταν οι γονείς του αποφάσισαν να τον φυγαδεύσουν από τη χώρα. Τον εμπιστεύτηκαν τότε σ' ένα γνωστό τους για να τον περάσει στην Ελλάδα. Η διαδρομή που ακολούθησε το παιδί ήταν μέσω Ιράν, Τουρκίας και Αιγαίου στη συνέχεια, ώσπου έφτασε στη χώρα μας.

Στις σελίδες που ακολουθούν θα διαβάσετε με λεπτομέρειες μιαν αντίστοιχη ιστορία. Θα διαβάσετε για ένα παιδί που η μητέρα του, προκειμένου να το σώσει, το φυγαδεύει από το Αφγανιστάν για να το εγκαταλείψει στο Πακιστάν. Ποια μάνα, θ' αναρωτηθείτε, θα έκανε κάτι τέτοιο; Σίγουρα εκείνη που βλέπει ότι ο γιος της κινδυνεύει άμεσα στη γενέθλια χώρα του, όπου έχει αφήσει στη φροντίδα συγγενών δυο ακόμα παιδιά της. Πρέπει να επιστρέψει και να φροντίσει γι' αυτά, εγκαταλείποντας στο αβέβαιο μέλλον του το μεγαλύτερο. Πατέρας βέβαια δεν υπάρχει. Έχουν φροντίσει γι' αυτό οι Ταλιμπάν.

Ο μικρός Εναΐατολάχ Ακμπαρί έχει βιώσει επίσης τη δολοφονική μανία, την προερχόμενη από το θρησκευτικό φονταμενταλισμό. Μπροστά στα μάτια του οι Ταλιμπάν έχουν εκτελέσει (δολοφονήσει) το δάσκαλό του και το διευθυντή του σχολείου του γιατί επέμεναν να διδάσκουν τα παιδιά των Χαζάρα, της τρίτης σε μέγεθος εθνικής ομάδας στο Αφγανιστάν. Μουσουλμάνοι σίιτες οι Χαζάρα, μογγολικής καταγωγής, γλίτωσαν τη γενοκτονία από τους σουνίτες Παστούν μόνο χάρη στην πτώση της μονοκρατορίας των Ταλιμπάν.

Ο Εναΐατολάχ στο Πακιστάν αναγκάστηκε αρχικά να

εργαστεί ως το παιδί για όλες τις δουλειές σ' ένα χάνι, να γίνει μικροπωλητής και στη συνέχεια να προσπαθήσει να βρει ένα μέλλον στο Ιράν. Σε μια ηλικία που τα παιδιά στον πολιτισμένο κόσμο τελειώνουν το δημοτικό σχολείο ή βρίσκονται στις πρώτες τάξεις του γυμνασίου, το ανά χείρας βιβλίο αναφέρεται σε κάποια άλλα παιδιά που διασχίζουν τα αβέβαια σύνορα μερικών κρατών όπου βασιλεύει η βία η προερχόμενη από ένα ιερατείο του οποίου ο λόγος είναι νόμος ως προς την κοσμική εξουσία.

Μιλά αυτό το βιβλίο για το δράμα εκείνων που ακόμα σε προεφηβική ηλικία κοιμούνται σε πάρκα ή σε χαλάσματα, προσπαθώντας στη διάρκεια της ημέρας να κερδίσουν τα λίγα χρήματα που θα τους επιτρέψουν ένα πιάτο φαγητό και τις ελάχιστες οικονομίες για το αβέβαιο αύριο. Τις οικονομίες που συνήθως θα καταλήξουν στις τσέπες των δουλεμπόρων, οι οποίοι θα τους σύρουν από τη μια χώρα στην άλλη, που θα τους τάξουν το μεγάλο όνειρο της Ευρώπης.

Διαβάζοντας ή μάλλον ακούγοντας την αφήγηση του *Εναϊατολάχ Ακμπαρί* προς τον Φάμπιο Τζέντα, αίφνης αποκτάς διαφορετική οπτική ως προς όλα αυτά τα παιδιά ή τους μεγαλύτερους που πουλάνε χαρτομάντιλα ή καθαρίζουν τα τζάμια των αυτοκινήτων στα φανάρια. Συνειδητοποιείς ξαφνικά πως όλοι αυτοί οι μικρόσωμοι συνήθως μελαχρινοί συνάνθρωποί μας έχουν ζήσει μια Οδύσσεια πέραν της φαντασίας μας, πως έχουν έρθει χίλιες φορές αντιμετώπι με το θάνατο, προκειμένου να ακολουθήσουν το αβέβαιο μέλλον τους.

Η επίπονη πορεία του Εναΐατολάχ Ακμπαρί και των συντρόφων του στα βουνά ανάμεσα στο Ιράν και στην Τουρκία, η κόλαση στο διπλό πάτο του φορτηγού ως την Κωνσταντινούπολη και το πέρασμα με το πλαστικό βαρκάκι προς τη Μυτιλήνη υποχρεωτικά ξεβολεύουν τον Δυτικό αναγνώστη από τη ραστώνη της «εύκολης» καθημερινότητάς του. Η μαρτυρία-καταγγελία καταλήγει εδώ σαν ερώτηση προς όλους μας. Έστω και άθελά του, ο μικρός Εναΐατολάχ ζητάει να μάθει εμείς τι κάνουμε, τι θα μπορούσαμε να κάνουμε έστω, για να γίνει η δική του ζωή, όπως κι εκείνη των συντρόφων του στην αγωνία, αν όχι καλύτερη, λιγάκι μόνο πιο υποφερτή.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΙΑΦΚΟΣ

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Τεγονός είναι πως δεν πίστευα ότι θα μ' εγκατέλειπε στ' αλήθεια. Τι κι αν είσαι δέκα χρόνων κι έτοιμος ν' αποκοιμηθείς ένα βράδυ; Βράδυ όπως όλα, όχι πιο σκοτεινό ή αστροφωτισμένο, ούτε καν πιο σιωπηλό και με τις ίδιες μυρουδιές, με απaráλλαχτη τη φωνή του μουεζίνη να καλεί από το μιναρέ τους πιστούς στην προσευχή. Στα δέκα σου χρόνια –και λες δέκα έτσι τυχαία, γιατί δεν μπορείς να πεις με σιγουριά πότε γεννήθηκες, αφού δεν υπάρχει ληξιαρχείο ή κάτι άλλο στην επαρχία του Γκάζνι–, στα δέκα σου χρόνια λοιπόν, ακόμα κι όταν η μάνα σου, πριν αποκοιμηθείς, σφίγγει το κεφάλι σου στο στήθος της ώρα πολλή, περισσότερο απ' το συνηθισμένο, τα χάνεις, όταν άξαφνα σου λέει: Τρία πράγματα, κυρίως, πρέπει ν' αποφύγεις στη ζωή σου, *Εναϊάτ jan*. Το πρώτο είναι να μην πάρεις ποτέ ναρκωτικά. Υπάρχουν εκείνα που η οσμή και η γεύση τους είναι γλυκιά και σου σιγοψιθυρίζουν στο αυτί ότι μαζί τους θα περάσεις τόσο καλά όσο ποτέ δε θα τα καταφέρεις χωρίς αυτά. Μην τα πιστέψεις. Δώσε μου το λόγο σου πως δε θα πάρεις.

Τον έδωσα.

Το δεύτερο αφορά τα όπλα. Ακόμα κι αν κάποιος προ-

σβάλει τη μνήμη, τα ιερά και τα όσια ή τις ευαισθησίες σου βρίζοντας τον Θεό, τη γη και τους ανθρώπους, δώσε μου το λόγο σου ότι η παλάμη σου δε θα σφιχτεί γύρω από ένα πιστόλι, ένα μαχαίρι, μια πέτρα ή ένα στειλιάρι από το *ghorma palaw*, αν είναι να το χρησιμοποιήσεις για να πληγώσεις άνθρωπο. Δώσε μου το λόγο σου.

Τον έδωσα.

Το τρίτο είναι η κλοπή. Ότι είναι δικό σου σου ανήκει, κι ό,τι δεν είναι όχι. Τα χρήματα που θα 'χεις ανάγκη δούλεψέ τα, ακόμα κι αν η εργασία είναι κουραστική. Και δε θα εξαπατήσεις ποτέ κανέναν· έτσι δεν είναι, *Εναιιάτ jan*; Θα είσαι πονετικός κι ανεκτικός με όλους. Δώσε μου το λόγο σου ότι θα το κάνεις.

Τον έδωσα.

Ορίστε. Ακόμα κι όταν η μάνα σου σου λέει τέτοια πράγματα, υψώνοντας το βλέμμα προς το παραθύρι, αρχίζει να μιλάει για όνειρα, δίχως να παύει να σου γαργαλάει το λαιμό, για όνειρα που αφορούν το φεγγάρι, στο φως του οποίου μπορείς να φας, για τη νύχτα και για επιθυμίες – ότι μια επιθυμία πρέπει να την έχεις πάντα μπροστά στα μάτια σου, όπως ο γάιδαρος ένα καρότο, και πως στην προσπάθεια να ικανοποιήσουμε τις επιθυμίες μας, βρίσκουμε τη δύναμη να ξανασταθούμε στα πόδια μας, κι ότι την επιθυμία, όποια κι αν είναι, την κρατάμε ψηλά, μια πιθαμή από το μέτωπό μας, τότε αξίζει τον κόπο να ζεις. Έτσι, λοιπόν, ακόμα κι όταν η μάνα σου, ενώ σ' αποκοιμίζει, τα λέει όλα τούτα με χαμηλή και απροσδόκητη

φωνή, που σου ζεσταίνει τ' άκρα ίδια με θράκα και γεμίζει τη σιγαλιά με λέξεις, εκείνη που ήταν πάντα της λιγόλογη και όλο έτρεχε να τα προλάβει όλα, ακόμα κι έτσι λοιπόν σου είναι δύσκολο να αναλογιστείς ότι σου λέει με τον τρόπο της: *Khoda negahdar*, αντίο.

Έτσι.

Ευπνώντας το πρωί, τεντώθηκα για να φύγει από το κορμί μου ο ύπνος κι άπλωσα το δεξί μου χέρι για να βρω τη σιγουριά στο σώμα της μητέρας μου, στην καθησυχαστική οσμή του δέρματός της, που έμοιαζε να μου υπαγορεύει: Ξύπνα, σήκω επιτέλους απ' το στρώμα. Όμως τίποτα δε συνάντησε το χέρι μου, όσο για να δάχτυλά μου, δε βρήκαν άλλο παρά την υφασμένη από μαλλί λευκή κουβέρτα. Την τράβηξα προς τη μεριά μου και στράφηκα με διάπλατα τα μάτια. Μετά σηκώθηκα στους αγκώνες και δοκίμασα να την καλέσω: Μάνα. Όμως εκείνη δεν απάντησε, ούτε κάποιος άλλος στη θέση της. Δεν ήταν στο στρώμα, ούτε στο καθιστικό όπου είχαμε κοιμηθεί, ζεστό ακόμα από τα σώματα που αναδεύονταν στο λυκαυγές, ούτε στην πόρτα ήταν, ούτε και στο παράθυρο απ' όπου κοίταζε το δρόμο που έπηξε από αυτοκίνητα, κάρα και μοτοποδήλατα, δε μίλαγε καν με κάποιον, όπως έκανε συχνά εκείνες τις τρεις μέρες, κοντά στα δοχεία

του νερού ή στη γωνιά όπου κούρνιαζαν οι καπνιστές.

Απ' έξω ερχόταν η φασαρία της Κουέτα, που είναι απίστευτα πιο θορυβώδης από το χωριό μου, εκείνη τη λωρίδα από γη, σπίτια και χείμαρρους, τον τόπο όπου γεννήθηκα, τον πιο όμορφο στον κόσμο όλο (και δεν το υποστηρίζω για να κοκορευτώ, αλλά γιατί είναι αλήθεια), στην επαρχία Γκάζι.

Μικρό και μέγα.

Δεν περνούσε απ' το μυαλό μου πως ήταν το μέγεθος της πόλης που προκαλούσε αυτή την αναταραχή, πιστευα πως επρόκειτο απλώς για φυσιολογικές διαφορές ανάμεσα στα έθνη, όπως ο τρόπος που καρυκεύουμε το κρέας. Πίστευα πως ο θόρυβος στο Πακιστάν ήταν διαφορετικός από εκείνον στο Αφγανιστάν, έτσι ακριβώς, πως κάθε χώρα είχε το δικό της θόρυβο, κάτι που εξαρτιόταν από χίλια πράγματα, από το τι έτρωγε ο κόσμος και από το πώς κινιόταν.

Μάνα, κάλεσα ξανά.

Καμία απάντηση. Τότε το πήρα απόφαση και βγήκα απ' τις κουβέρτες, ποδέθηκα, έτριψα τα μάτια μου και τράβηξα να βρω το αφεντικό που διεύθυνε εκείνο το μέρος και να τον ρωτήσω αν την είδε, αφού, όταν φτάσαμε τρεις μέρες πριν, μας είπε ότι κανείς δεν έμπαινε ή έβγαινε από το *samavat* Γκάζι δίχως να πέσει στην αντίληψή του, κάτι που μου είχε φανεί παράξενο, αφού υπέθετα ότι ακόμα κι αυτός πότε πότε θα έπρεπε να κοιμάται.

Ο ήλιος χάραζε στα δύο την είσοδο του *samavat* Γκά-

ζι. Τέτοια μέρη σ' αυτή την περιοχή τα λένε και ξενοδοχεία, όμως δε μοιάζουν καθόλου με τα ξενοδοχεία που εσείς έχετε κατά νου. Πιότερο από ξενοδοχείο το *samanvat* Γκάζι ήταν μια μάντρα σωμάτων και ψυχών· μία αποθήκη όπου μας στοίβαζαν και όπου περιμέναμε να μας τσουβαλιάσουν και να μας στείλουν στον Ιράν, στο Αφγανιστάν ή γύρευε πού αλλού· ένα μέρος για να έρθεις σε επαφή με τους δουλέμπορους.

Στο *samanvat* μείναμε τρεις μέρες, χωρίς να βγούμε ποτέ: εγώ έπαιζα ανάμεσα στα μαξιλάρια και η μάνα μου μιλούσε με άλλες γυναίκες με παιδιά, συχνά με ολόκληρες οικογένειες, άτομα που έδειχναν ότι μπορούσες να εμπιστευτείς.

Θυμάμαι πως όσο καιρό έμεινε στην Κουέτα, η μάνα είχε το σώμα και το πρόσωπό της τυλιγμένα με την μπούρκα. Όμως στον τόπο μας, στη Νάβα, αυτή, η θεία μου και οι φίλες της δεν έβαζαν ποτέ αυτό το ένδυμα. Ούτε που ήξερα πως είχε. Στα σύνορα, την πρώτη φορά που την είδα να το φορά, τη ρώτησα γιατί κι εκείνη μου απάντησε χαμογελώντας: Ένα παιχνίδι είναι, Εναϊάτ, έλα από κάτω. Σήκωσα την άκρη και χώθηκα ανάμεσα στις γάμπες της, κάτω από το γαλάζιο ύφασμα, σαν να βουτούσα στην πισίνα, κράτησα την ανάσα μου, όμως δίχως να κολυμπώ.

Βάζοντας το χέρι μου αντήλιο, πλησίασα τον *kaka* Ραχίμ, το αφεντικό, ζητώντας του να μου συγχωρέσει την ενόχληση. Ρώτησα για τη μάνα μου, μην έτυχε να τη δει

να βγαίνει, αυτόν που κανείς δεν έμπαινε και δεν έβγαί-
νε χωρίς να τον δει, έτσι δεν είναι;

Ο *kaka* Ραχίμ διάβαζε μια εφημερίδα γραμμένη στ' αγ-
γλικά, αλλού μαύρη κι αλλού κόκκινη, δίχως φωτογρα-
φίες, και κάπνιζε ένα τσιγάρο. Είχε μακριές βλεφαρίδες,
ενώ τα μάγουλά του τα σκέπαζε ένα λεπτό χνουδί, σαν
εκείνο που έχουν ορισμένα ροδάκινα. Δίπλα στην εφη-
μερίδα, στο τραπέζι της εισόδου, ήταν ένα πιάτο φίσκα
από κουκούτσια βερίκοκου, τρία μεγάλα φρούτα είχαν
μείνει ανέγγιχτα, και μια χούφτα μούρα.

Το είχε πει η μάνα: Υπάρχουν ένα σωρό φρούτα στην
Κουέτα. Το είπε για να με προτρέψει, ξέροντας πόσο μου
αρέσουν τα φρούτα. Κουέτα στα παστούν σημαίνει *Οχυ-
ρωμένος εμπορικός σταθμός* ή κάτι τέτοιο, ένα μέρος όπου
ανταλλάσσονται αγαθά: αντικείμενα, ζωές κτλ. Η Κουέ-
τα είναι η πρωτεύουσα του Βελουχιστάν, του δεντρόκη-
που του Πακιστάν.

Δίχως να στραφεί, ο *kaka* Ραχίμ φύσηξε τον καπνό ίσια
στον ήλιο και απάντησε: Ναι, την είδα.

Χαμογέλασα. Πού πήγε, *kaka* Ραχίμ; Μπορώ να μάθω;
Έφυγε.

Πώς έφυγε;

Έφυγε.

Και πότε θα γυρίσει;

Δε θα γυρίσει.

Δε θα γυρίσει;

Όχι.

Μα πώς δε θα γυρίσει; Τι πάει να πει δε θα γυρίσει,
kaka Ραχίμ;

Δε θα γυρίσει.

Αίφνης, ξέμεινα από ερωτήσεις. Ίσως να υπήρχαν κι άλλες, καταλληλότερες, που όμως εγώ δε γνώριζα. Απόμεινα αμίλητος να παρατηρώ το χνουδι στα μάγουλα του αφεντικού του *samanat*, δίχως όμως στ' αλήθεια να το βλέπω.

Τότε, ήταν αυτός που μίλησε ξανά: Μου είπε κάτι να σου πω, ξανάρχισε ο *kaka* Ραχίμ.

Τι πράγμα;

Khoda negahdar.

Μόνο αυτό;

Όχι, και κάτι άλλο.

Τι, *kaka* Ραχίμ;

Είπε να μην κάνεις ποτέ εκείνα τα τρία πράγματα που σου είπε ότι δεν πρέπει.

Τη μητέρα μου θα τη λέω: *μάννα*. Τον αδελφό μου, *αδελφό*. Την αδελφή μου, *αδελφή*. Το χωριό όπου ζούσαμε, όχι, δε θα το αποκαλώ *χωριό* αλλά *Νάβα*, που είναι τ' όνομά του και σημαίνει *υδρορρόη*, γιατί βρίσκεται στο βάθος μιας στενής κοιλάδας, ανάμεσα σε δυο οροσειρές. Γι' αυτό, όταν γυρίζοντας από το απογευματινό παιχνίδι και η *μάννα* μου είπε λίγο αργότερα, το βράδυ: Ετοιμάσου, πρέπει να φύγουμε, εγώ τη ρώτησα: Για πού; Κι εκείνη

απάντησε: Φεύγουμε από το Αφγανιστάν. Λοιπόν, φανταζόμουν πως θα προσπερνούσαμε απλώς τα βουνά, μέχρι εκεί, επειδή για μένα το Αφγανιστάν ήταν μόνο ανάμεσα σ' εκείνες τις κορυφές, ήταν εκείνοι οι χείμαρροι, δεν ήξερα πόσο αχανές ήταν.

Πήραμε ένα ταγάρι και το γεμίσαμε με μια δική μου και μια δική της αλλαξιά και κάτι για προσφάι: ψωμί και λίγους χουρμάδες. Εγώ, πάλι, δεν έβλεπα την ώρα να ξεκινήσουμε το ταξίδι. Ήθελα να τρέξω να το πω σ' όλους τους άλλους, αλλά η μάνα μου δεν έστερξε και όλο μου έλεγε να είμαι καλό παιδί, να ηρεμήσω. Ήρθε η θεία μου, η αδελφή της, πήγαν παράμερα κι έπιασαν την κουβέντα. Μετά ήρθε ένας άντρας, παλιός φίλος του πατέρα μου, που δε θέλησε να μπει στο σπίτι. Μας είπε να βιαστούμε, καθώς το φεγγάρι δεν είχε βγει ακόμα, και πως τα σύννεφα ήταν άμμος στα μάτια των Ταλιμπάν ή όποιου άλλου τύχαινε να συναντήσουμε.

Ο αδελφός και η αδελφή μου δε θα έρθουν μαζί μας, μάνα;

Όχι, θα μείνουν με τη θεία.

Ο αδελφός μου είναι μικρός ακόμα. Δε θα θέλει να μείνει με τη θεία.

Θα τον φροντίζει η αδελφή σου. Είναι κοντά δεκατεσσάρων χρονών. Είναι γυναίκα πια.

Κι εμείς πότε θα γυρίσουμε;

Γρήγορα.

Πόσο γρήγορα;

Γρήγορα.

Μα έχω τον αγώνα του *Buzul-bazi*.

Βλέπεις τ' αστέρια, Εναϊάτ;

Τι σχέση έχουν τ' αστέρια;

Μέτρα τα, Εναϊάτ.

Αδύνατον. Είναι πάρα πολλά.

Τότε ξεκίνα, είπε η μάνα. Αλλιώς δεν πρόκειται ποτέ σου να τελειώσεις.

Στην περιοχή όπου ζούσαμε, στην περιφέρεια του Γκάζνι, κατοικούν μόνο Χαζάρα, δηλαδή Αφγανοί όπως εγώ, με μάτια σαν αμύγδαλα και μύτη ζουπηχτή ή, μάλλον, όχι ακριβώς έτσι, αλλά κάπως πιο πλακουτσωτή από των άλλων, ας πούμε, περισσότερο από τη δική σου, Φάμπιο: έχει σχέση με τα χαρακτηριστικά των Μογγόλων. Υπάρχουν κάποιοι που υποστηρίζουν πως είμαστε οι απόγονοι της μεγάλης στρατιάς του Τζένγκις Χαν. Άλλοι λένε ότι οι πατέρες των πατέρων μας ήταν οι Κοσάνοι, οι αρχαίοι κάτοικοι αυτών των περιοχών, οι περίφημοι γλύπτες των αγαλμάτων του Βούδα του Μπαμιγιάν. Τέλος, άλλοι λένε πως είμαστε απλώς σκλάβοι και ως τέτοιους μας μεταχειρίζονται.

Το να φύγουμε από την περιφέρεια ή την επαρχία του Γκάζνι ήταν για μας εξαιρετικά επικίνδυνο (και λέω ήταν μόνο και μόνο γιατί δεν ξέρω πώς είναι σήμερα, αν και δεν πιστεύω πως έχει αλλάξει κάτι), διότι δεν ήταν να

συναντάς ούτε Ταλιμπάν ούτε τους Παστούν, που ναι μεν δεν είναι το ίδιο πράγμα, αλλά σ' εμάς έκαναν πάντα κακό. Γι' αυτό, πιστεύω, φύγαμε οι τρεις μας νύχτα: εγώ, η μάνα και ο άντρας –θα τον αποκαλώ απλώς *άντρα*– από τον οποίο ζήτησε η μάνα να μας συνοδεύσει. Ξεκινήσαμε με τα πόδια και επί τρεις νύχτες, χάρη στο σκοτάδι και στο φως των άστρων –σ' εκείνα τα δίχως ηλεκτρικό μέρη έχει σημαντική ισχύ– περπατήσαμε προς την Κανταχάρ.

Εγώ φορούσα το συνηθισμένο μου γκρι *pirhan*, δηλαδή φαρδύ βαμβακερό παντελόνι και επενδύτη μέχρι τα γόνατα από το ίδιο ύφασμα. Η μάνα φορούσε τσαντόρ, αλλά είχε την μπούρκα πρόχειρη να τη φορέσει στην περίπτωση που συναντιόμαστε με άλλους, ιδανικός τρόπος για να μη γίνει αντιληπτό ότι ήταν Χαζάρα, αλλά και για να με κρύβει.

Την πρώτη μέρα, νωρίς την αυγή, σταματήσαμε για να ξαποστάσουμε σ' ένα караβάν σεράι που πρέπει να είχε χρησιμοποιηθεί –όπως καταλάβαινες από τις σιδεριές στα παράθυρα– σαν φυλακή από τους Ταλιμπάν ή κάποιους άλλους. Δεν υπήρχε κανείς, κάτι που μας βόλεψε, εγώ όμως βαριόμουν κι έτσι είπα να περάσω την ώρα μου βάζοντας στόχο μια καμπάνα που κρεμόταν απ' την πύλη. Μάζεψα πέτρες κι επιχειρήσα να την πετύχω από τα εκατό βήματα. Στο τέλος τα κατάφερα, αλλά ο άντρας έτρεξε κι αρπάζοντάς με από τον καρπό, μου απαγόρευσε να συνεχίσω.

Τη δεύτερη μέρα είδαμε ένα αρπακτικό να κάνει κύ-

κλους πάνω από το πτώμα ενός γαϊδάρου. Το ζώο ήταν νεκρό (προφανώς), τα πόδια του ήταν παγιδευμένα ανάμεσα σε δυο βράχους, αλλά για μας ήταν παντελώς άχρηστο, αφού δεν μπορούσαμε να καταναλώσουμε το κρέας του. Θυμάμαι πως ήμαστε κοντά στο Σαγιόι, που για τους Χαζάρα είναι το πιο εχθρικό μέρος στο Αφγανιστάν. Έλεγαν πως σ' εκείνα τα μέρη οι Ταλιμπάν άρπαζαν τους περαστικούς Χαζάρα σαν κι εμάς και ή τους πέταγαν ζωντανούς σ' ένα πολύ βαθύ πηγάδι ή τάζιζαν με τις σάρκες τους τα αγριόσκυλα. Δεκαεννιά άντρες από το χωριό μου είχαν εξαφανιστεί μ' αυτόν τον τρόπο, ενώ πήγαιναν στο Πακιστάν. Ο αδελφός ενός από αυτούς είχε πάει να ψάξει τον ομογάλακτό του. Ήταν εκείνος που μας μίλησε για τα αγριόσκυλα. Πάντως, βρήκε μόνο τα ρούχα του αδελφού του και μέσα σ' αυτά τα κόκαλά του. Τίποτ' άλλο.

Αυτά συμβαίνουν στα μέρη μας.

Οι Ταλιμπάν λένε συνήθως: Στους Τατζίκους το Τατζικιστάν, στους Ουζμπέκους το Ουζμπεκιστάν και στους Χαζάρα το Γκοριστάν. *Γκορ* όμως σημαίνει τάφος.

Την τρίτη μέρα συναντήσαμε ένα σωρό κόσμο που ποιος ξέρει πού πήγαιναν και φαίνονταν ότι προσπαθούσαν να ξεφύγουν από ποιος ξέρει τι: μία ατέλειωτη σειρά από κάρα που κουβαλούσαν άντρες, γυναίκες, παιδιά, πουλερικά, ρούχα, δοχεία με νερό κτλ.

Όταν πλησίαζαν φορτηγά που πήγαιναν στην ίδια κατεύθυνση μ' εμάς, ζητούσαμε από τους οδηγούς να μας πάρουν, έστω και για λίγο. Αν ήταν καλοί άνθρωποι, στα-

ματούσαν και μας φόρτωναν, αν αντίθετα ήταν αντιπαθητικοί, τα είχαν με τον εαυτό τους ή μ' όλο τον κόσμο, περνούσαν δίπλα μας επιταχύνοντας και μας σκέπαζαν με σκόνη. Μόλις ακούγαμε πίσω μας θόρυβο κινητήρα, η μάνα κι εγώ τρέχαμε να κρυφτούμε σε κάποιο χαντάκι, στους θάμνους ή πίσω από βράχους, αν υπήρχαν κι αν ήταν αρκετά μεγάλοι. Ο άντρας στεκόταν ακίνητος στην άκρη του δρόμου κι έκανε νόημα σ' εκείνον που κατέφτανε να σταματήσει, κάτι σαν οτοστόπ, δε χρησιμοποιούσε όμως μόνο τον αντίχειρα, αλλά κυριολεκτικά ξεμπρατσιαζόταν για να είναι σίγουρος πως θα τον έβλεπαν και δε θα τον πατούσαν. Αν το φορτηγό σταματούσε και η κατάσταση ήταν ασφαλής, τότε μας έλεγε να βγούμε απ' όπου ήμαστε κρυμμένοι, κι έτσι η μάνα κι εγώ καθόμαστε μπροστά (συνέβη δυο φορές) ή πίσω, ανάμεσα στα εμπορεύματα (συνέβη μία). Στη δεύτερη περίπτωση το φορτηγό μετέφερε στρώματα. Κοιμήθηκα θαυμάσια.

Όταν φτάσαμε στην Κανταχάρ, έχοντας αφήσει πίσω μας τον ποταμό Αργκαντάμπ, είχα ήδη μετρήσει τρεις χιλιάδες τετρακόσια αστέρια (καλή προσπάθεια, νομίζω) εκ των οποίων δέκα τουλάχιστον ήταν μεγάλα σαν κουκούτσια από ροδάκινο, κι είχα κουραστεί πια. Να ήταν όμως αυτό μόνο. Είχα μετρήσει όλες τις γέφυρες που οι Ταλιμπάν είχαν ανατινάξει, τα καμένα αυτοκίνητα και τα κατάμαυρα άρματα μάχης που είχαν εγκαταλείψει οι στρατιώτες. Θα προτιμούσα όμως να είχαμε επιστρέψει σπίτι, στη Νάβα, για να παίξω *Buzul-bazi* με τους φίλους μου.

Στην Κανταχάρ έπαψα να μετρώ τ' αστέρια. Έπαψα γιατί ήταν η πρώτη φορά που πήγαινα σε μια τόσο μεγάλη πόλη: τα φώτα από τα σπίτια και τους δρόμους με αποπροσανατόλιζαν, λες και δε θα 'φτανε η κούραση για να χάσω το λογαριασμό. Οι δρόμοι στην Κανταχάρ ήταν ασφαλτοστρωμένοι. Υπήρχαν αυτοκίνητα, μηχανές, ποδήλατα, μαγαζιά και πάμπολλα καφενεία να πιεις τσάι και να μιλήσεις με άλλους άντρες. Υπήρχαν ακόμα πολυκατοικίες με πάνω από τρία πατώματα με κεραίες τηλεόρασης στις στέγες και σκόνη, άνεμος και σκόνη, και στα πεζοδρόμια πλήθος κόσμου, τόσοι πολλοί, ώστε πίστευα ότι στα σπίτια δεν είχε απομείνει κανείς.

Αφού περπατήσαμε αρκετά, ο άντρας στάθηκε και μας είπε να περιμένουμε γιατί θα πήγαινε να τα συμφωνήσει. Δεν είπε πού, ούτε με ποιον. Εγώ έκατσα σ' ένα τοιχάκι και βάλθηκα να μετράω όσα αυτοκίνητα περνούσαν (μόνο τα πολύχρωμα), ενώ η μάνα έμεινε στητή κι ακίνητη, λες και κάτω από την μπούργκα της δεν υπήρχε κανείς. Ερχόταν μια μυρουδιά από τηγανητό. Από ένα ράδιο ακούγονταν ειδήσεις ότι στο Μπαμπιγιάν είχε εξαφανιστεί κόσμος και κοσμάκης και πως είχαν βρει δεκάδες νεκρούς σε κάποιο σπίτι. Πέρασε ένας ηλικιωμένος με τα χέρια του υψωμένα στον ουρανό, κραυγάζοντας *khodaia khair*, ζητώντας από τον Θεό μια στάλα γαλήνη. Πείνασα, αλλά δε ζήτησα τροφή. Δίψασα, αλλά δε ζήτησα νερό.

Ο άντρας επέστρεψε χαμογελώντας, μαζί με κάποιον άλλο. Είναι ευλογημένη η μέρα για σας, είπε. Από δω ο Σαουκάτ που θα σας πάει με το φορηγό του στο Πακιστάν.

Η μάνα είπε: Σαλαάμ, αγά Σαουκάτ. Σ' ευχαριστώ.

Ο Σαουκάτ, ο Πακιστανός, δεν απάντησε.

Πηγαίνετε τώρα, είπε ο άντρας. Θα ιδωθούμε σύντομα. Σ' ευχαριστώ για όλα, του είπε η μάνα.

Η ευχαρίστηση είναι όλη δική μου.

Καθησύχασε την αδελφή μου για την ευτυχή κατάληξη του ταξιδιού.

Θα το κάνω. Καλή τύχη, μικρέ μου, Εναϊάτ. *Ba omi-di didar.*

Με πήρε στην αγκαλιά του και με φίλησε στο μέτωπο. Εγώ χαμογέλασα, σαν να του έλεγα, μα και βέβαια θα ξαναβρεθούμε σύντομα, κοίτα να είσαι καλά. Μετά σκέφτηκα πως το *καλή τύχη* και το *θα ξαναβρεθούμε σύντομα* δεν ηχούσαν αρμονικά. Γιατί θα χρειαζόμουν καλή τύχη, αφού θα βλεπόμαστε σύντομα;

Ο άντρας έφυγε. Ο Σαουκάτ, ο Πακιστανός, σήκωσε το χέρι του και μας έκανε νόημα να τον ακολουθήσουμε. Είχε παρκάρει το φορηγό του σε μιαν αυλή γεμάτη σκόνη, κλεισμένη με συρματοπλεγμα. Στην καρότσα ήταν φορτωμένοι αμέτρητοι ξύλινοι στύλοι. Κοιτάζοντάς τους από κοντά, αντιλήφθηκα πως ήταν κολόνες για να περνανε τα καλώδια του ηλεκτρικού.

Γιατί μεταφέρεις κολόνες για το ηλεκτρικό;

Ο Σαουκάτ, ο Πακιστανός, δεν απάντησε.

Το ανακάλυψα όμως αργότερα. Από το Πακιστάν έρχονταν να κλέψουν στο Αφγανιστάν, να κλέψουν ό,τι ήταν για κλέψιμο, αν και δεν υπήρχαν πολλά. Τις κολόνες για το ρεύμα για παράδειγμα. Έρχονταν με τα φορτηγά, τις έριχναν και τις μετέφεραν πέρα από τα σύνορα για να τις χρησιμοποιήσουν ή να τις πουλήσουν, δεν ξέρω. Όμως για μας, εκείνη τη στιγμή, το σημαντικό ήταν πως είχαμε βρει έναν τρόπο για να φύγουμε, όχι απλώς καλό αλλά θαυμάσιο, γιατί στα σύνορα δεν έλεγχαν με ιδιαίτερη προσοχή τα φορτηγά από το Πακιστάν.

Το ταξίδι ήταν μεγάλο, τόσο ώστε δεν μπορώ να το περιγράψω, ώρες επί ωρών ανάμεσα σε βουνά, τραντάγματα, σκηνές, υπαίθριες αγορές και ξανά τραντάγματα. Σύννεφα. Κάποια στιγμή –είχε πια νυχτώσει– ο Σαουκάτ, ο Πακιστανός, κατέβηκε να κολατσίσει. Μονάχος του όμως, γιατί εμείς ήταν καλύτερα να μείνουμε στο φορτηγό. Δεν ξέρεις ποτέ τι γίνεται, μας είπε. Μας έφερε αποφάγια από κρέας και αναχωρήσαμε ξανά, ακούγοντας το σφύριγμα του ανέμου από το παράθυρο, το τζάμι κατεβασμένο δύο δάχτυλα για να μπαίνει ο αέρας, αλλά όσο το δυνατόν λιγότερη σκόνη. Παρατηρώντας όλη εκείνη τη γη που έτρεχε πλάι μας, θυμάμαι πως ο νους μου πήγε στον πατέρα μου: κι αυτός παλιά οδηγούσε φορτηγό.

Ήταν διαφορετικό όμως. Εκείνον τον ανάγκαζαν.

Αν γεννηθείς στο Αφγανιστάν, στο λάθος μέρος και τη λάθος στιγμή, είναι πολύ πιθανό, ακόμη κι αν είσαι παιδί, κάποιος να θέλει να σε σκοτώσει.

Ο πατέρας του Εναϊτολάχ έχασε τη ζωή του ενώ δούλευε για τον πλούσιο εργοδότη του, ο οποίος, για να αποζημιωθεί για την απώλεια του εμπορεύματος του φορτηγού του, στράφηκε εναντίον του μικρού παιδιού. Η μητέρα του τον έκρυβε για καιρό σ' ένα λάκκο που είχε σκάψει δίπλα στις πατάτες. Αλλά ο Εναϊτολάχ μεγάλωσε και δεν μπορούσε πια να κρύβεται σε κάθε χτύπημα της πόρτας.

Έτσι, μια μέρα η μαμά του του είπε ότι θα έκαναν ένα ταξίδι. Τον συνόδευσε στο Πακιστάν, του χάιδεψε τα μαλλιά, τον έβαλε να της υποσχεθεί ότι θα γινόταν καλός άνθρωπος και τον άφησε μόνο του.

Αυτή η συγκινητική πράξη αγάπης σηματοδότησε την ενηλικίωση του Εναϊτολάχ μέσω ενός απίστευτου ταξιδιού που τον οδήγησε στο Ιράν, στην Τουρκία, την Ελλάδα και, τέλος, την Ιταλία. Το μικρό παιδί έζησε μια οδύσσεια που τον έκανε να γνωρίσει από κοντά την αθλιότητα αλλά και την ευγένεια των ανθρώπων, την απόγνωση αλλά και την ελπίδα. Μια οδύσσεια που δεν κατάφερε, ωστόσο, να σβήσει από το πρόσωπό του το υπέροχο χαμόγελό του.

**Ο Εναϊτολάχ βρήκε τελικά ένα σπίτι.
Κι αυτή είναι η ιστορία του.**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-069-9

ΚΩΔ. ΜΗΧ.ΣΗΜ.: 06806

ΔΙΑΒΑΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ